

سال اعتصاب‌ها

اعتصاب‌های گسترده سال 57، نقش مهمی در سرنگونی رژیم شاه داشت. این را نه تنها آنان که از زاویه مباحث اقتصادی به وقایع منتهی به انقلاب 57 می‌نگرند...

اعتصاب‌های گسترده سال 57، نقش مهمی در سرنگونی رژیم شاه داشت. این را نه تنها آنان که از زاویه مباحث اقتصادی به وقایع منتهی به انقلاب 57 می‌نگرند، مورد توجه قرار می‌دهند، بلکه جامعه‌شناسان و روان‌شناسانی که دستی در مطالعات انقلاب دارند، نه به آن اذعان دارند. اعتصاب‌های هدفمند که نشان از همراهی طبقه کارگر ایران با امواج انقلاب داشت، نه تنها حداقل کارآمدی اقتصادی رژیم را متوقف کرد، بلکه باعث شد تا انبوه کارگران و کارمندان انقلابی نیز که پیش از اوجگیری انقلاب، رژیم گمان می‌کرد به دلیل وابستگی اقتصادی به دولت، از شاه حمایت می‌کنند به صف انقلابیون بپیوندند. این اعتصاب‌ها که بیش از آنکه حاصل دعوت احزاب سیاسی و سندیکاهای کارگری باشد، ریشه در فراخوان حضرت امام خمینی(ره) برای مقابله نهایی با رژیم داشت، هم در صنعت نفت توانست رگ حیاتی رژیم را مسدود کرده و تنها راه دولت پهلوی برای کسب ثروت را در فقدان توسعه متوازن از بین ببرد و هم در بازار به توقف توزیع مناسب کالا و حتی خدمات انجامید. امری که موجی از نارضایتی سیاسی را در میان مردم پدید آورد و به میلیونی شدن راهپیمایی‌های اعتراضی منجر شد.

همچنین اعتصاب‌های کارخانجات، مدارس، دانشگاه‌ها، ادارات، واحدهای تولیدی و صنعتی، بازار، کارگران صنعت نفت و حتی سربازان و نظامیان که تقریباً از فردای 17 شهریور 57 و پس از رقم خوردن جمعه سیاه در میدان ژاله به طور فراگیر آغاز شد، عملاً نیروی بخش عظیمی از جامعه را برای مشارکت در راهپیمایی‌ها آزاد کرد و سرانجام به سرنگونی رژیم منتهی شد.

راهپیمایی توده‌های میلیونی مردم معمولاً در میدان 24 اسفند (انقلاب کنونی)، میدان شهید (آزادی) یا ژاله (17 شهریور) برپا می‌شد و همه خیابان‌های منتهی به این میادین از جمله خیابان آزادی را که ساختمان چهارطبقه قرار گرفته در تقاطع شادمان - آزادی منظره‌ای با شکوه از حضور مردمی را رقم زده بود دربرمی‌گرفت. راهپیمایی‌های عاشورا و تاسوعای سال 57 و نیز راهپیمایی روز عید فطر در تپه‌های قیطریه نیز خود نمایی عظیم از این حضور گسترده بود.

اعتصاب کارکنان رادیو و تلویزیون نیز در ماه‌های پایانی فعالیت رژیم، عملاً تنها ابزار رسانه‌ای حکومت برای فریب افکار عمومی را نیز از کار انداخت تا آن که بهمن آن سال نوای «صدای انقلاب»، مردم را مطمئن به پیروزی انقلاب کرد.

اوج این اعتصاب‌ها، مقابله همافران با گارد شاهنشاهی در منطقه دوشان تپه بود که نه تنها نشان داد نظامیانی که محمدرضا شاه گمان می‌برد مدافع او هستند، دارای تفکراتی انقلابی بودند، باعث شد هزاران نفر از مردم انقلابی اسلحه به دست گرفته و در مقابل برخی سرسپردگان بایستند و تیر خلاص را به پیکر نیمه جان رژیمی فاسد و وابسته شلیک کنند.

همین ایستادگی‌ها بود که در فرجام، کاخ‌های پهلوی را به موزه‌هایی برای عبرت دیگران تبدیل و زندانیان سیاسی در بند رژیم شاه را آزاد کرد تا ظرفیت‌های بالای خود در اداره کشور را به نمایش بگذارند. کمیته مشترک ضدخرابکاری که امروز به موزه عبرت تبدیل شده، نمادی از شکنجه‌گاه‌های پهلوی برای سرکوب اعتراضات مردمی بود که در زندان‌های قصر و اوین و قزلحصار نیز تکرار می‌شد و هنوز باید سال‌ها بگذرد که همگان دریابند رژیم پهلوی از چه راه‌هایی تلاش می‌کرده به حکومت خود ادامه دهد.

امروز با گذشت بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب، هرچند نسل جدید از راهپیمایی‌های میلیونی سال 57 در خیابان‌های مختلف تهران و تجمع گسترده در میدان آزادی، میدان انقلاب و دیگر مناطقی که هنوز بوی انقلاب می‌دهند، کمتر خاطره‌ای دارند، اما تکرار جشن ملی در سالروز پیروزی و برپایی راهپیمایی‌های عظیم 22 بهمن خود فرصتی است برای نمایش ظرفیت‌های بالای کشور در تجدید پیمان با شهدای انقلاب و امکان تکرار حماسه‌هایی عظیم که یادآورنده قیام 57 است.